

במאת אצרכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העליון וההתחלה נקוק להבהרת המשלה,
לליבון הצעות, להקלת ארכים.
"במאת אצרכות" נוצרה למקום להבהרת הרהורי/
אחיפאיו של קהל הקוראים ואנשי האגף. אמר במתו לו
יאלו הקורא הער, החורף אצמול הכוח לאמילי אשימולו,
להגיב על אשגים אתה לכיס, לערער על הנחות מקובלות
ואהיות יוצא להצעות אהפלות ואתקלות.

• •

לבעיות שמירת עצמאותן של מדינות קטנות

(מכתב מהעושה בגולה)

נסיון הדור האחרון — מזה, והתהוות מצבים מתוחים
ביחסים הבין-לאומיים בעולם שלאחר המלחמה — מזה,
תובעים עיון מחודש בשאלה, כיצד יהיה לאל ידן של
מדינות קטנות (ולעתים — אף "בינוניות") להבטיח את
עצמאותן, בין עלידי מניעת הפגיעה בהן, ובין בדרך
של התנגדות.

המהלומות, אשר כל אחת מן המעצמות הגדולות
תבקש להנחית בטריטוריה של אויבתה בל מלחמה
בעתיד, תהיינה בודאי במגמה להשמדת "הפוטנציאל
המלחמתי", — דהיינו, גם הכלכלי והאנושי — שבהן. לא
כן יהיו פני הדברים במלחמות כיבוש — בין שתהיינה
"מלחמות בפני עצמן", ובין שיהיו אלה "מסעות צדדיים"
— במהלכה של מלחמה רצחית, או בפתירתה לה —
שייערכו על מעצמות קטנות.

יש להניח, כי מטרות כיבושן של ארצות אלה, וצמצואת
עפ"ר בתחומים קרובים לארצו של התוקף, — פרט לארצות
המהוות שטחי-מפתח לתחנות-ביניים איסטרטגיות שבין
שתי מעצמות אדירות, כגון ארצות-איים בעיקר, ובדומה
להן — תהיינה בודאי אלה:

א. כיבוש שטחים לשם יצירת בסיסים-קדומים-
ניים — וביחוד להפעלת פגזי-מרחק רקטיים, "קלעים
מנוהלים" מסוגים אחרים, ואמצעי-מלחמה אטומיים.

ב. יצירת עומק ורצועת-שטח קדומנית, המועדת
לקבל על עצמה, ו"לספוג", את מהלומות האויב — וע"י
כך לחסוך קרבנות מן הכובש.

ג. שעבוד הכלכלה של המדינות הקטנות למאמץ-

המלחמתי של הכובש, ושילובה לתוך מערכתו.
ד. מניעת תפיסתם של שטחים אלה ע"י האויב,

פן יקדים הוא להשתמש בהם לכל המטרות הנ"ל.
מטרות אלה, העומדות לנגד עיניו של התוקף, תשפיענה
ותקבענה את אורחות הכיבוש, שכן, הוא ישתדל
למנוע הרס בלתי-הכרחי, ואף ינסה להשיג השפעה
והגמוניה פוליטית על אוכלוסיות המדינה הנתקפת.
לשם תיאום מבנה הכלכלי למסגרת המאמץ המלחמתי
שלו בדרכי שלום ככל האפשר. מצב יוצא-מהכלל יתהווה,
כמובן, באותן הארצות בהן פועלת מורשת שנאת-שכנים,
או שתתעורר שם השאלה בדבר "תיקוני" העברות-
אוכלוסיה קודמות. בגלל יתרון מכריע בכוחו הממשי, תהיה
בידי התוקף האפשרות האוביקטיבית לכבוש את המדינה
הקטנה, תוך מניעת הרס חמור. בעת ובעונה אחת
יקנה לו יתרון כוחו גם יתרון פסיכולוגי עצום,
שיהא עשוי לשתק מלכתחילה את כושר פעולתה
והתנגדותה של המדינה הקטנה. והרי בכך מנצל הוא מל-
מפרע את יתרונו זה, ו"מעבד" את המועמדה-לכיבוש בדרכי
תעמולה, חדירה שקטה וגיס חמישי — לקראת הכיבוש.
בתוך יחסי הכוחות הממשיים הקיימים בתקופה זו,
אשר בהם שתי מעצמות ראשיות, המרכזות סביבן מספר
גדול של מדינות ואסאליות, הן היחידות שביניהן באה
בחשבון התנגשות רצינית בעתיד, יתכן לומר כי יהיה
בזבזו עצום וחסרי-הצדקה של ההון וכושר-המעשה אשר
למדינה קטנה, באם תנסה להעמיד כוחות, שתכליתם
מניעת מוחלטת של כיבושה ע"י אחת מן המעצמות

הגדולות. כל זה, כמובן, תוך יוצאים-מהכלל: — בין בשל וודאות שישמשו ממילא שדה-קרב בהתנגשות הבלתי-אמצעית כמעט של האדירים, ובין בגלל מצבים גיאוגרפיים או טופוגרפיים מיוחדים, או לרגל האפשרות לאיזון פוליטי-פסיכולוגי מדוקדק של הכוחות, הגברת ה- חשש בלב הגדולים לתוצאות הכיבוש, דחיפת כוחות למחנה המתנגד, ולהפסד האפשרי בסיכומו הסופי של ה- מעשה. ואולם, כשהמדובר הוא בהתיצבות בלתי-א-מ- צעית של הקטן בפני הגדול בזמנו, הרי ברור הדבר, כי לשם כך דרושה יכולת כספית, טכנית ומדעית, אשר שום מדינה קטנה לא תוכל להשיג בה עדיפות על אחת משתי המעצמות הגדולות. יתר על כן — צמצום השטח של המדינה הקטנה דן לכשלון-למפרע כל נסיון של עמידה „מוחלטת“, אשר תעורר את המעצמה הגדולה למלחמת- השמדה. והרי אחד מאמצעי ההתגוננות, אשר אולי עוד יהיו יעילים גם בפני שיטות המלחמה החישוביות, יהיה דוקא פיזורן של התעשייה והאוכלוסיה ודילולן על פני מרחבים גדולים ככל האפשר.

במקום להשקיע הון ומקורות-יכולת עצומים בתכנית כזאת של התנגדות נוסח-„מוחלט“ לאחד הגדולים, התנגדות הנידונה לכשלון-למפרע, מן הראוי יהיה ליתן את הדעת על תכניות אחרות, צנועות יותר לכאורה, אשר גם אם לא תבטחנה את העצמאות המוחלטת (אשר ממילא אינה קיימת, בכוח, בתקופה זו, ואשר תחוסל בפועל בזמן המלחמה), הרי תאפשרנה למדינה לשמור על עצמאותה הפנימית במידת האפשר.

ועוד: בתקופה כזו של התנגשות בין המעצמות הגדולות, ודאי שיעשו נסיונות שונים גם ע"י מדינות קטנות יותר, העוינות את שכנותיהן, לנצל את הזמן הבלתי-יציב ול„חסל“ חשבונות, ליישר גבולות וליצור תנאים נוחים של „עובדות קיימות“ לקראת תקופת השלום. בהביאנו בחשבון את המטרות המשוערות העומדות בפני התוקף בכבשו מדינה קטנה, נוכל להניח שע"י קיומו של צבא בעל יכולת-הפרעה רצינית, שיש בו כדי למנוע את טעם הכיבוש, אפשר יהיה להשפיע על הכובש-בכוח להתחשב ברצונה של המדינה הקטנה, ולהבטיח לה מידת עצמאות המתקבלת על הדעת אף בתנאים של יתרון-כוח מכריע של אותה מעצמה אדירה בחלק-העולם הנתון. לשם כך מוטל על צבא המדינה הקטנה להיות כוח המסוגל לעמוד, (וזאת — אפילו בתנאי „מתרת“) נגד יריבים משוערים מבין המדינות השכנות, שתנסינה לנצל את המצב, ולחסל, תוך העלמת- עין של כובש-המרחבים, חשבונות ישנים.

אין ספק שלשם כך — לריסון יצר-הכיבוש של החזק בהתאפקות-שליחשבון, ולאיזון-כוחות מוחלט עם שכנים

מתנכלים — לא יהיה די באימון יחידות מגויסות והחזקתן. לשם כך יהיה צורך לאמן את העם כולו; להכניסו למסגרת-מגן ולהרגילו — לשעת הצורך, ולמצבי-חירום — למשמעת צבאית-מחתרתית, ולא רק בביצוע פעולות, אלא גם בכללי התנהגות, התאפקות או התיצבות-כחומה. ובין השאר — יהיה על העם להיות נכון לבצע פעולות חבלה והפרעה נרחבות בדרכים צבאיות ואזרחיות כאחד, ולגרום נזקים מכאיבים לנכסיו הוא — למען תהיה התראתו לפולש-שבכוח התראה רצינית ובת-ממש — וכל זה לא תוך התגרות ופורקני-נפש, כי אם תוך איתנות והתאפקות נייטרלית. דוגמת שוייצריה, עם צומת-ההתחבורה החיוניים שבתוכה, הוכיחה כי לא מעט ניתן להבטיח בדרך זו — אמנם, תוך הסתגלות חיצונית מסוימת (אם כי לא בחשבון הסופי) לעובדת שליטתו בסביבה הגאוגרפית של כוח כובש אדיר וגם למדי, מובן שההתאפקות החיצונית, בלי החלטת-ההתגוננות הנחרצת, בלי רוח-המגן באוכלוסיה ובלי אימון וסידורים מבעוד מועד, היתה מביאה לידי תוצאות שונות לגמרי, מכריעות, משפילות ומהרסות- מבפנים.

אכן, התיכנון והאימון חייבים להיות מוכנים זמן רב לפני המועד המשוער של מצבי-מלחמה אשר כאלה. החינוך — אף הוא צריך לתרום את תרומתו לענין זה: הן ע"י כיוון הנוער ואימונו מן הגיל הרך ביותר, כשתכנית האימון משתלבת ועוברת דרך בתי- הספר לדרגותיהם ועד הגיל הצבאי, ואף מעבר לו, — והן ע"י טיפוח הכוח והרצון בקרב העם לעמידה על מידת החופש והעצמאות המינימלית והחיונית — ויהי מה, אשר לצדק, הרי יהיה צורך להתאימו ולעשותו קל ויעיל ככל האפשר גם נגד שריון; וכן לטפח סידורים להכבדת כל פלישה אוירית ולמכסימום של הבטחה מפני פגיעות מהאוויר. כן יש לפתח מכשולים-טנקיים השלו- בים „ממלא“ במערכת המשק של הארץ. בכלל, התכונה, היזמה והרמה הטכנית צריכה למלא בעם-מתגונן קטן את החסרונות הרבים האחרים. ואין הטכניקה רתומה לנצח רק אל המרכבות הגדולות והכבדות. פגיעות המחט של „טנקית-השעון“ שקולות לעתים במלחמה לעומת מהלומות-המקבת של „טנקית-הטנק“.

הפצצה האטומית והרקטית, וכל אמצעי-המלחמה החד- שים, אף הם אינם מבטלים, — במקרה שאין בכוונת התוקף או בחשבונו להשמיד את המדינה הקטנה השמדה פיזית, — את כל השיטות של מלחמה פרטיזנית ומלחמה ביחידות קטנות בתוך הטריטוריה של העם הנכבש, כשהן נעזרות, כנ"ל, בשלל אמצעים של „הטכניקה הקלה“. אין ספק שבדרך זו לא תוכל המדינה הקטנה לבדה, ובכוחה היא, לשחרר עצמה כליל מעולו של הכובש: אך כוחה זה, המוכן והדרוך — וגם עצור — למפרע, יכול